

KS. MIECZYSLAW RÓŻAŃSKI

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

OPINIA PRAWNA W SPRAWIE TERMINU WALNEGO ZGROMADZENIA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZEGO STOWARZYSZENIA ARCHIWISTÓW KOŚCIELNYCH

Słowa kluczowe: Stowarzyszenie Archiwistów Kościelnych, władze wybieralne, termin wyboru, zarząd, Komisja Rewizyjna

1. Przedmiot opinii. 2. Stan prawny. 3. Analiza prawna. 4. Wnioski

1. PRZEDMIOT OPINII

Przedmiotowa opinia wydana jest na prośbę prezesa Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych ks. dra hab. Roberta R. Kufła, wyrażoną w piśmie z 21 kwietnia 2024 r., dotyczącą terminu następnego walnego zgromadzenia sprawozdawczo-wyborczego Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych, podczas którego ma odbyć się wybór władz wybieralnych Stowarzyszenia.

Istota tej opinii prawnej dotyczy zakresu temporalnego urzędowania władz Stowarzyszenia. Ma odpowiedzieć na pytanie, do jakiego czasu trwa obecna kadencja władz wybieralnych – Zarządu Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych i Komisji Rewizyjnej oraz do jakiego czasu należy zwołać walne zgromadzenie zdawczo-wyborcze w celu przeprowadzenia wyboru kolejnych władz wybieralnych Stowarzyszenia.

2. STAN PRAWNY

Odnośnie do regulacji normatywnych przedmiotowa opinia prawna opiera się na analizie aktów prawnych. Są to:

USTAWA z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz.U. z 2020, poz.2261).

USTAWA z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz.U z 2023, poz. 1284).

USTAWA z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (tj. Dz.U. z 2023, poz. 201)

USTAWA z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (tj. Dz.U. z 2022, poz. 2141).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2023, poz. 1118).

STATUT STOWARZYSZENIA ARCHIWISTÓW KOŚCIELNYCH – w wersji zatwierdzonej podczas 386 Zebrania Plenarnego KEP w dniach 27–29 sierpnia 2020 r.

3. ANALIZA PRAWNA

Wybuch w Polsce w marcu 2020 r. epidemii COVID 19 znacząco wpłynął na funkcjonowanie indywidualne i społeczne obywateli. Istotnie ograniczone zostało życie społeczne i działalność różnego rodzaju podmiotów prawnych (m.in. ograniczenia dotknęły działania podmiotów wyznaniowych, oświatowych itd.). Te ograniczenia miały za zadanie zmniejszenia interakcji społecznej, co miało spowodować wypłaszczenie krzywej zakażeń, a w konsekwencji opanowanie pandemii¹. Władze podjęły różne modele zarządzania kryzysem. Jedne w reżimie stanów nadzwyczajnych, a inne w stanach normalnego mechanizmu administrowania państwem². 13 marca 2020 r. minister zdrowia wydał rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, które ustanowiono od dnia ogłoszenia, tj. 14 marca 2020 r., do odwołania stanu zagrożenia epidemiologicznego. Podczas niego wprowadzono ograniczenia praw. Z takimi problemami spotkały się także organizacje tzw. III sektora, czyli m.in. stowarzyszenia.

W kwietniu 2020 r. przyjęta została przez parlament tzw. ustawa antycovidowa – ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2³, która wprowadzała między innymi zmiany w ustawie o stowarzyszeniach⁴. Dotyczyły one możliwości

¹ J. Podkowik, *Prawa człowieka w czasach zarazy – wyzwania dla sądowej ochrony praw jednostki w czasie pandemii COVID 19*, w: *Prawo w czasie pandemii Covid-19*, Warszawa 2021, 41.

² Stany nadzwyczajne wprowadzono m.in. w następujących krajach: stan wyjątkowy – Czechy, Gruzja, Litwa, Macedonia, Portugalia, Rumunia; stan zagrożenia zdrowia – Francja; stan alarmowy – Hiszpania; stan nadzwyczajny – Estonia, Słowacja; stan kryzysu – Luksemburg; stan zagrożenia – Węgry; A. Stawicka, R. Stawicki, *Pandemia COVID 19. Sytuacja wybranych krajach europejskich*, Warszawa 2020, 9.

³ tj. Dz.U. z 2023, poz. 201

⁴ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, tj. Dz.U. z 2020, poz. 2261.

odbywania zebrań i głosowania w przypadku wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których stanowi ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁵. Zmiany w czasie trwania kadencji władz statutowych stowarzyszeń wprowadziła ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19⁶, która w art. 28 nakazała dodanie do ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawa o stowarzyszeniach do art. 10 ust. 1f, który brzmi „Jeżeli kadencja władz stowarzyszenia, o których mowa w ust. 1 pkt. 5, upływa w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, lub do 30 dni po odwołaniu danego stanu, podlega ona przedłużeniu do czasu wyboru władz stowarzyszenia na nową kadencję, jednak nie dłużej niż do 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii”.

Zgodnie z analizą tego aktu normatywnego podczas trwania zagrożenia epidemicznego lub stanu pandemii kadencja dotychczasowych władz stowarzyszenia ulega wydłużeniu. Przepis wskazuje na dwa elementy temporalne, czyli do kiedy, do jakiego czasu zostaje wydłużona kadencja władz. Wydłużenie kadencji dotyczy wyłącznie tych organizacji, w których wystąpiły łącznie dwie okoliczności. Organy wybieralne powoływane są na określony okres i których kadencja, gdyby nie wystąpił COVID 19, upływała w trakcie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, lub do 30 dni po jej oficjalnym zakończeniu. Wówczas ta kadencja przedłużała się do 60 dnia, liczonego od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Z analizy przepisu nie wynika obligatoryjność wydłużenia kadencji władz stowarzyszenia do okresu po pandemii, czyli istnieje możliwość przeprowadzenia wyborów władz stowarzyszenia w trakcie trwania stanu epidemiologicznego lub stanu epidemii.

Stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 został zniesiony 1 lipca 2023 r. rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego⁷ i od tego czasu nie obowiązują normy prawne zawarte w art. 10 ust. 1f ustawy o stowarzyszeniach, czyli od tego czasu rozpoczął się bieg terminu dla stowarzyszeń, które nie odbyły z wyżej wymienionych powodów wyboru władz. Natomiast dla pozostałych stowarzyszeń termin kadencji władz rozpoczął się w momencie ich wyboru bez okresu przedłużania kadencji.

Statut Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych w art. 14 ust. 2 określa, że kadencja wybieralnych władz Stowarzyszenia trwa 4 lata. Zgodnie z art. 14 ust. 1, pkt. 2–3 władzami wybieralnymi Stowarzyszenia są: Zarząd Stowarzyszenia i Komisja Rewizyjna. Nie zawiera wskazań temporalnych, kiedy, w jakim okresie do zakończenia kadencji władz wybieralnych powinno odbyć się walne zgromadzenie.

⁵ Dz.U. z 2020, poz. 1845

⁶ Dz.U. z 2022, poz. 2141

⁷ Dz.U. z 2023, poz. 1118

Art. 15 Statutu wskazuje tylko, kto i w jakich okolicznościach zwołuje walne zgromadzenie i w jakim czasookresie należy powiadomić członków Stowarzyszenia o tym fakcie.

Stowarzyszenie Archiwistów Kościelnych zgodnie z art. 10 ust. 1f ustawy o stowarzyszeniach nie odbyło Walnego Zgromadzenia w czasie przewidzianym w statucie, tj. w listopadzie 2020 r. w związku z tym uległa przedłużeniu kadencja władz Stowarzyszenia do czasu odbycia walnego zgromadzenia sprawozdawczo-wyborczego, które powinno nastąpić nie później niż do 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. W czasie trwania epidemii władze Stowarzyszenia zwołały walne zgromadzenie sprawozdawczo-wyborcze 26 lutego 2021 r. w Warszawie i podczas tego walnego zgromadzenia dokonano wyboru władz Stowarzyszenia na kolejną 4-letnią kadencję. Kadencja tych władz rozpoczęła się w momencie wyboru, czyli 26 lutego 2021 r. i trwa 4 lata.

Minister Zdrowia odwołał 1 lipca 2023 r. stan zagrożenia epidemicznego i od tego czasu nie obowiązują przesłanki zawarte w art. 10 ust. 1f ustawy o stowarzyszeniach⁸. Dlatego nie ma podstaw prawnych do wydłużania kadencji władz stowarzyszeń.

4. WNIOSKI

Władze wybieralne Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych rozpoczęły swoją kadencję 26 lutego 2021 r. i zgodnie z art. 14 pkt 2 statutu Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych ich kadencja trwa 4 lata. Statut nie wskazuje, w jakim czasookresie przed zakończeniem kadencji należy zwołać walne zgromadzenie sprawozdawczo-wyborcze. Należy przed tym okresem, tj. przed 26 lutego 2025 r. lub 26 lutego 2025 r., zwołać walne zgromadzenie, aby dokonać wyboru władz Stowarzyszenia – Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej na nową kadencję.

BIBLIOGRAFIA

- USTAWA z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz.U. z 2020, poz. 2261).
USTAWA z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz.U. z 2023, poz. 1284).
USTAWA z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (tj. Dz.U. z 2023, poz. 201).
USTAWA z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (tj. Dz.U. z 2022, poz. 2141).
ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2023, poz. 1118).

⁸ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2023, poz. 1118).

STATUT STOWARZYSZENIA ARCHIWISTÓW KOŚCIELNYCH – w wersji zatwierdzonej podczas 386 Zebrania Plenarnego KEP w dniach 27–29 sierpnia 2020 r.

Podkowiak J., *Prawa człowieka w czasach zarazy – wyzwania dla sądowej ochrony praw jednostki w czasie pandemii COVID 19*, w: *Prawo w czasie pandemii Covid-19*, Warszawa 2021.

Stawicka A., Stawicki R., *Pandemia COVID 19. Sytuacja wybranych krajach europejskich*, Warszawa 2020.

LEGAL OPINION ON THE DATE OF THE GENERAL MEETING OF THE ASSOCIATION OF CHURCH ARCHIVISTS

Summary

The outbreak of COVID 19 in 2020 affected individual and social restrictions on citizens. Among them were also restrictions on the operation of so-called third sector organisations, i.e. associations, among others. These concerned the ability to hold meetings and vote in the event of the introduction of an epidemic emergency or epidemic state. The legal opinion is intended to answer the question until what time the current term of office of the elected authorities – the Board of the Association of Ecclesiastical Archivists and the Audit Committee – lasts, and until what time a general meeting should be convened to elect the next elected authorities of the Association of Ecclesiastical Archivists.

Key words: Association of Church Archivists, elected authorities, term of election, Board of Directors, Audit Committee

Nota o Autorze

Ksiądz **Mieczysław RÓŻAŃSKI** – prezbiter archidiecezji łódzkiej, dr hab. prof. uczelni, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Filia w Elku, zastępca dyrektora Archiwum Archidiecezjalnego w Łodzi. ORCID 0000-0003-3345-1740

Kontakt e-mail: mieczyslaw.rozanski@uwm.edu.pl